

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

INNEHÅLL

1. Kartläggning	3
Vilka brotts- eller otrygghetsproblem skulle förebyggas?	3
Varifrån kom kunskapen om dessa problem?	3
2. Åtgärder	3
Vilka åtgärder har genomförts och vilken målgrupp riktade de sig mot?	3
På vilket sätt förväntades dessa åtgärder förebygga brotts- eller otrygghetsproblem?	3
3. Genomförande	4
Under vilken tid och på vilket sätt har åtgärderna genomförts?	4
Vilka aktörer har deltagit i projektet/verksamheten?	4
Vilka roller har de olika aktörerna haft och vad har de gjort?	4
På vilket sätt har de förebyggande åtgärderna kompletterats eller samordnats med den ordinarie verksamheten i kommunen/stadsdelen?	4
Kommer det förebyggande arbetet att fortsätta efter projekttidens slut?	5
Finns det något som skulle ha kunna gjorts annorlunda?	5
Är det intressant att sprida arbetsmetoden eller delar av den till andra aktörer?	5
4. Uppföljning/Utvärdering	6
Har projektet/verksamheten givit några effekter och i så fall vilka?	6
Vilka är de viktigaste lärdomar som kan dras av arbetet?	7

Kartläggning

Vilka brotts- eller otrygghetsproblem skulle förebyggas?

Syftet med projektet var att vända sig till ungdomar från 18 år och uppåt med ett kriminellt beteende och få dem att bryta med ett destruktivt livsmönster och istället arbeta för att få en konstruktiv livssituation.

Intentionen med projektet var att förebygga ungdomsbrottslighet som till exempel inbrott och utpressning samt nyrekrytering av gängmedlemmar.

Varifrån kommer kunskapen om dessa problem?

Några av dem som varit med och startat projektet har själva en bakgrund med kriminalitet och missbruk. Det har under projektets gång visat sig att den erfarenhet som finns hos dessa projektledare har varit av stor betydelse när det gäller att bygga upp ett förtroende hos de ungdomar som man vänt sig till i projektet.

Förutom egna erfarenheter så finns en bakgrundskunskap om den aktuella problematiken via kontakter med socialtjänst, polisen, skolor och sjukvården bland annat. Projektdeltagarna har även läst rapporter och böcker i ämnet som gett kunskap om ungdomskriminalitet, missbruksproblematik och olika teorier i temat.

Åtgärder

Vilka åtgärder har genomförts och vilken målgrupp riktade de sig mot?

Som tidigare nämnts så vände man sig till ungdomar från 18 år och uppåt med ett kriminellt beteende och missbruksproblematik. De flesta ungdomar som har ingått i projektet har skrivits in på Nya Tags öppenvårdsverksamhet. Det har varit viktigt att ge ungdomarna möjlighet till att få en uppbyggande sysselsättning i form av praktikplats, arbete, studier samt en meningsfull fritidssysselsättning. I väntan på jobb mm så har man erbjudits en daglig verksamhet i vilken ingår vardagliga sysslor såsom stöd i att lära sig att betala räkningar, städa, tvätta handla mm samt social träning. Målgruppen har även erbjudits stödsamtal en gång i veckan på frivillig basis.

En annan viktig del i förändringsarbetet har varit att stötta ungdomarna i boendesituationen. I anslutning till öppenvårdsverksamheten har man därför startat ett gruppboende för de ungdomar som har haft problem med sin boendesituation. Man har även haft tillgång till några referenslägenheter som ungdomarna har möjlighet att bo i under en viss tid.

Förutom öppenvårdsverksamheten på Nya Tag så har projektet också sträckt sig till ett samarbete med några gymnasieskolor i Göteborg. Projektdeltagarna har hållit i föreläsningar både i stora och små grupper med gymnasieungdomar. Projektgruppen har även bjudits in på lektioner i ämnet Livskunskap.

På vilket sätt förväntades dessa åtgärder förebygga brotts- och otrygghetsproblemen?

För att bryta ett destruktivt livsmönster så behöver man ett alternativ i form av en strukturerad planering. Det är också betydelsefullt med engagerade vuxna som har förmågan att lyssna och ta den unge på allvar. Tanken var att man skulle bygga upp tillitsfulla relationer med de aktuella ungdomarna.

Om den unge har ett meningsfullt alternativ till destruktiviteten så kan han/hon lägga sitt engagemang på att bygga upp en fungerande tillvaro istället för att lägga sin energi på kriminalitet och missbruk.

Genomförande

Under vilken tid och på vilket sätt har åtgärderna genomförts?

Genomförandet av projektet har skett under tiden 2006-05-01 till och med 2007-04-30. Förfaringssättet har varit att den enskilde ungdomen har kommit till Nya Tag och där skrivits in i projektet. Tidsramen för varje ungdom har varit ca tre månader. Vid inskrivningen har en kontaktperson utsetts till den unge.

Kontaktpersonen har tillsammans med ungdomen utarbetat en arbetsplan med övergripande mål samt delmål gällande praktikplats, arbete, studier och fritidssysselsättning. Man har även upprättat en mapp för varje enskild ungdom och fört dagboksanteckningar.

När det gäller föreläsningarna i skolorna så hade man i direkt anslutning till föreläsningen diskussioner i mindre grupper. Man delade ut ett frågeformulär (se bilaga 1) till ungdomarna med frågor kring det aktuella ämnet som man sedan samlade in.

Vilka aktörer har deltagit i projektet/verksamheten?

Arbetsgruppen har bestått av fyra personer; Conny Kobb, Josef Romanov, Nadja Vasic och Wanja Markov.

Conny Kobb och Josef Romanov är företagare och före detta kriminella. Nadja Vasic är pedagog och Wanja Markov är socionom.

Alla har olika etnisk bakgrund och tillsammans har man i gruppen en bred kompetens med olika utbildning, erfarenhet och bakgrund.

Förutom projektdeltagarna så har man bjudit in olika föreläsare från polisen, socialtjänsten och före detta kriminella m.fl.

Vilka roller har de olika aktörerna haft och vad har de gjort?

Uppslaget och tanken bakom projektet kommer från Conny Kobb. Conny och Josef Romanov med en gemensam bakgrund som kriminella har varit aktiva föreläsare på de skolor man samarbetat med.

Nadja Vasic och Wanja Markov har haft huvudansvaret för dokumentationen i projektet. Samtliga har arbetat som kontaktpersoner för enskilda ungdomar i projektet.

Alla har haft ett gemensamt ansvar för projektet förutom att Conny Kobb har haft det ekonomiska ansvaret.

På vilket sätt har de förebyggande åtgärderna kompletterat eller samordnats med den ordinarie verksamheten i kommunen/stadsdelen?

Under projektets gång har man arbetat upp ett nära samarbete med socialtjänsten i några stadsdelar och är på väg att utöka samarbetet till att gälla fler stadsdelar i Göteborg. Andra kommuner i runt om i landet har hört av sig till Nya Tag. I dessa fall är det socialtjänst och kriminalvård som hört talas om verksamheten och varit intresserade av ett samarbete.

Man har också byggt upp ett samarbete med några gymnasieskolor däribland Fässbergsgymnasiets Individuella Program i Göteborg.

När det gäller sjukvården så har man utarbetat en kontakt med "Unga vuxna", en psykiatrisk avdelning för avgiftning på Östra sjukhuset i Göteborg. Man har även kontakt med ett par öppenvårdsmottagningar för missbrukare. Den ena är Mini-Maria som vänder sig till ungdomar upp till 21 år och Järntorgsmottagningen som vänder sig till personer från 20 år och uppåt.

Eftersom flera av de aktuella ungdomarna var berättigade till aktivitetsersättning så har försäkringskassan varit en viktig samarbetspartner. För övrigt är ett samarbete mellan arbetsförmedlingarna i Göteborg och Nya Tag på väg att etableras.

Kommer det förebyggande arbetet att fortsätta efter projekttidens slut?

Med projekttidén som grund arbetar man idag med en fungerande öppenvårdsverksamhet på Nya Tag. Man har bland annat sökt och fått tillstånd för att bedriva HVB-verksamhet och Nya tag är i en intressant utvecklingsprocess.

Personer mellan 18- 30 år kan själva göra en ansökan till Nya Tag via socialtjänsten. Socialtjänsten och kriminalvården kan även ansöka om placeringar enligt LVU eller LVM samt kontraktsvård.

Man bedriver ett gruppboende med plats för åtta ungdomar på Nya Tags verksamhet på Stigbergstorget i Göteborg. Till verksamheten hör också ett antal referenslägenheter som man ”slussas” ut till när tiden är mogen, dvs när den enskilde ungdomen har uppnått de mål som satts upp för tiden i boendet. När den unge har bott i referenslägenheten en tid så är nästa steg att ha ett eget boende. Tanken är att den unge då har en tillräckligt god grund att stå på när det gäller att klara sin vardag och att ha en fungerande sysselsättning och inte minst att ha ett fungerande socialt liv med ett bra nätverk omkring sig.

Det förebyggande arbetet kommer även att inrymma föreläsningar och temakvällar i Nya Tags lokaler. Man kommer då att bjuda in föreläsare som har kunskaper och erfarenheter från de aktuella områdena som täcker det brottsförebyggande arbetet. Samarbetet med skolorna är en viktig del i det förebyggande arbetet som man tänker jobba vidare med eftersom det är lätt att nå ut till många ungdomar samtidigt.

Finns det något som skulle kunna ha gjorts annorlunda?

Man har vänt sig till målgruppen ungdomar från 18 år och uppåt och haft föreläsningar på gymnasieskolor vilket har visat sig vara uppskattat.

Om man skulle ha gjort något annorlunda så var det i så fall att även vända sig till en yngre målgrupp dvs ungdomar i högstadieåldern. Det finns undersökningar som visar att missbruk och kriminalitet tenderar att sprida sig i allt yngre ungdomsgrupper. Man menar att unga är lättpåverkade och därför lätt dras med i kriminalitet och missbruk på grund av gruppsyck och andra orsaker. Är man särskilt mottaglig för destruktiva strömningar i yngre åldrar så kan man också påverkas i konstruktiva riktningar.

Är det intressant att sprida arbetsmetoden eller delar av den till andra aktörer?

Allt som bidrar till att befrämja människors livssituation i en konstruktiv riktning är i sig viktigt att sprida och dela med sig av.

Uppföljning/Utvärdering

Har projektet/verksamheten givit några effekter och i så fall vilka?

Det har blivit ett stort gensvar från de ungdomar som deltagit i projektet. Det arbetssätt och förhållningssätt som legat till grund för och genomsyrat hela projektet har varit en slags trestegs-metod som man kan kalla tanke-ord-handling. Idén kommer från Conny Kobb som själv är ett levande exempel på att detta förhållningssätt fungerar. I korthet kan man beskriva metoden på följande sätt:

Tankens kraft är stor och tankar kan variera mellan att vara nedbrytande och uppbyggande. Blir man medveten om att det förhåller sig på det viset är det lättare att ha ett reflekterande tankesätt.

- *Första steget är att man får hjälp att bli medveten om att man kan välja att tänka på ett lösningsfokuserat sätt istället för att tänka destruktivt.*
- *Nästa steg är att verbalisera sina tankar dvs man sätter ord på sina tankar.*
- *När man väl har uttalat sin tanke i ord så är nästa steg att skrida till handling.*

Likväl som att befinna sig i en livssituation som är destruktiv med inslag av kriminalitet och missbruk och låta de nedbrytande tankarna styra handlingarna så är det fullt möjligt att förändra tankemönstret och bli herre över sina tankar istället för att låta tankarna styra över en.

Man kan konstatera att dokumentationen varit ett viktigt redskap i utvärderingen. Efter att ha gått igenom de daganteckningar och månadsrapporter som skrivits under projekttiden så har man kommit fram till några viktiga faktorer som varit avgörande för en positiv förändring för de ungdomar som varit inskrivna i projektet.

Gemensamt för alla aktuella ungdomar var att de under projekttiden knutit an till sina kontaktpersoner och vågat känna mer *tillit* än de gjorde från början.

Det väsentligaste skälet till detta var enligt ungdomarna att de kände att den personal som hade egna erfarenheter av liknande slag som de själva kunde förstå vad de gick igenom och därigenom skapades förtroendefulla relationer.

En annan viktig faktor var att de unga tog till sig den *information* som de vuxna gav utifrån egen erfarenhet och kunskap i ämnet. Även i detta fall framkom det hur betydelsefullt det var för ungdomarna att de personer som pratade om kriminalitet och missbruk relaterade till sina egna erfarenheter. Enligt ungdomarna själva så blev trovärdigheten större då.

Att bli tagen på allvar var ett återkommande uttryck hos ungdomarna. Många hade dåliga erfarenheter av vuxenvärlden med inslag av svek i olika former. Även bland de ungdomar som hade ett hyggligt nätverk omkring sig visade det sig att upplevelsen av att inte bli tagen på allvar och inte bli lyssnad på var vanlig. De flesta ungdomar som var med i projektet tyckte att de blev respektfullt bemötta av projektledarna.

En förändring som konstaterades var att de ungdomar som hade attitydproblem redan efter en relativt kort tid ändrade sitt förhållningssätt till det bättre.

För att kunna ändra på invanda destruktiva tankemönster och beteenden så räcker det inte enbart med samtal och goda relationer. Att ha en vettig *sysselsättning* har visat sig vara ett av de viktigaste målen för att få drivkraften till att förändra sin livssituation.

Vilka är de viktigaste lärdomarna som kan dras av arbetet?

En erfarenhet som följt med projektarbetet är upptäckten att det inte finns ett fungerande samarbete mellan de viktiga aktörerna kring den enskilde ungdomen. För att komma till rätta

med ungdomsbrottsligheten/missbruket så bör man enligt vår erfarenhet arbeta parallellt på individ-, grupp- och samhällsnivå. Därför är det angeläget att alla som arbetar kring den enskilde ungdomen har ett fungerande samarbete sinsemellan.

Ett förslag är att bygga upp ett nätverksarbete mellan de berörda aktörerna kring den unge där ungdomen själv står i centrum.

Nya Tag håller på att bygga upp ett nätverk av samarbetspartners från olika yrkeskategorier vilket innebär att den unge så småningom kan få den hjälp han eller hon behöver inom en rimlig tidsperiod.

Det betyder också att alla inblandade kommer att ha kännedom om varandras ansvarsområden. Detta kommer i slutänden att gagna inte minst huvudpersonen, den unge själv.

En annan och kanske också en av de viktigaste lärdomarna är hur betydelsefullt det verkade vara för ungdomarna att några av projektledarna själva hade haft ett kriminellt förflutet och lyckats bryta med gamla destruktiva mönster och istället ge plats åt andra mer positiva värden i livet.